

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
Wprowadzenie — Prawo w starożytności	9
§ 1. Ogólne wiadomości o początkach prawa	9
1. Pojęcie i geneza prawa	9
2. Prawo prymitywne	10
3. Ogólna charakterystyka prawa w starożytności	11
§ 2. Prawa starożytnego Bliskiego Wschodu	14
4. Pomniki prawne Egiptu i Mezopotamii	14
5. Prawo hebrajskie. Przepisy prawne Starego Testamentu	16
§ 3. Systemy państw śródziemnomorskich	17
6. Prawa greckie	17
7. Prawo rzymskie okresu antycznego	19
8. Prawo rzymskie epoki klasycznej	21
9. Prawo poklasyczne. Kodyfikacja justyniańska	25

Część I

PRAWO W ŚREDNIOWIECZU I CZASACH WCZESNONOWOŻYTNYCH

Rozdział I. System i źródła prawa sądowego	33
§ 1. Ogólne wiadomości o prawie średniowiecznym i wczesnonowożytnym	33
10. Charakter prawa epoki feudalizmu	33
11. Prymat prawa zwyczajowego	35
12. Partykularyzm prawa	37
13. Stanowość prawa	38
14. Rola nauki i nauczania prawa	39
15. Założenia i systematyka prawa	41
§ 2. Źródła prawa u Germanów i w państwie frankońskim	44
16. Kształtowanie się praw germańskich	44
17. Źródła prawa Wizygotów, Ostrogotów i Burgundów	45
18. Źródła prawa longobardzkiego	46
19. Ogólna charakterystyka źródeł prawa frankońskiego	47

20. <i>Leges barbarorum</i>	48
21. <i>Leges Romanae</i>	49
22. Kapitularze królewskie	50
23. Dokumenty praktyki	50
§ 3. Źródła prawa Italii	51
24. Ogólna charakterystyka prawa włoskiego	51
25. Prawo longobardzkie. Prawo lenne	52
26. Odrodzenie prawa rzymskiego. Glosatorowie i komentatorzy	52
27. Źródła prawa kanonicznego	54
28. Statuty miejskie	57
29. Ustawodawstwo cesarzy niemieckich	57
§ 4. Źródła prawa w Niemczech	58
30. Partykularyzm prawny Rzeszy	58
31. Źródła prawa ziemskiego. <i>Zwierciadło Saskie</i>	58
32. Źródła prawa miejskiego	59
33. Recepcja prawa rzymskiego	60
34. Ustawodawstwo ogólnopanstwowe XVI w. <i>Carolina</i>	62
§ 5. Źródła prawa we Francji	62
35. Obszary prawne feudalnej Francji	62
36. Spisy prawa zwyczajowego. Próby unifikacji	63
37. Prawo rzymskie we Francji	65
38. Ustawodawstwo królewskie. Wielkie ordonanse	66
§ 6. Źródła prawa w Hiszpanii	67
39. Pomniki prawa hiszpańskiego	67
40. Wpływy prawa muzułmańskiego. Islam	69
§ 7. Źródła prawa w Anglii	70
41. Źródła prawa w okresie anglosaskim	70
42. Powstanie systemu <i>common law</i>	71
43. <i>Equity law</i>	72
44. Prawo stanowione (<i>statute law</i>)	73
45. Zbiory wyroków. Literatura prawnicza	73
§ 8. Źródła prawa Czech i Węgier	74
46. Źródła prawa czeskiego	74
47. Źródła prawa węgierskiego	76
§ 9. Źródła prawa na Rusi Kijowskiej i w Rosji	78
48. Najdawniejsze źródła prawa na Rusi	78
49. <i>Ruska Prawda</i>	79
50. Ustawy cerkiewne. Prawo bizantyjskie	79
51. Ustawodawstwo ogólnorosyjskie w XV–XVII w.	80
§ 10. Źródła prawa w Polsce	81
A. Źródła prawa w średniowieczu	81
52. Ogólny charakter źródeł prawa	81
53. Najdawniejsze wiadomości o prawie sądowym	82
54. Spisy prawa zwyczajowego. <i>Księga Elbląska</i>	83
55. Statuty Kazimierza Wielkiego	83
56. Prawo niemieckie	84
57. Prawo kanoniczne	85
B. Źródła prawa Rzeczypospolitej szlacheckiej	87
58. Ogólna charakterystyka źródeł prawa sądowego	87
59. Źródła prawa ziemskiego koronnego. Próby kodyfikacji	88
60. Literatura prawnicza. Opracowania prawa ziemskiego	91
61. Źródła prawa Mazowsza i Prus Królewskich	91

62. Statuty litewskie	92
63. Źródła prawa miejskiego	93
64. Źródła prawa wiejskiego	95
65. Prawo rzymskie w Polsce	96
Rozdział II. Historia prawa prywatnego	99
§ 1. Prawo prywatne w średniowieczu	99
A. Prawo osobowe i rodzinne	99
66. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	101
67. Małżeństwo	105
68. Stosunki majątkowe małżeńskie	107
69. Rodzice i dzieci	110
B. Prawo rzeczowe	110
70. Pojęcie rzeczy. Ruchomości i nieruchomości	111
71. Posiadanie — własność	113
72. Geneza feudalnej własności ziemi	114
73. Cechy feudalnej własności ziemi	116
74. Własność w doktrynie wieków średnich	117
75. Ograniczenia alienacji nieruchomości	118
76. Nabycie własności	120
C. Zobowiązania	120
77. Źródła zobowiązań. Umowy	122
79. Odpowiedzialność z tytułu zobowiązania	122
79. Sposoby zabezpieczenia wierzytelności	125
D. Spadkobranie	125
80. Pojęcie spadkobrania. Dziedziczenie beztestamentowe	128
81. Dziedziczenie testamentowe	129
82. Szczególne rodzaje sukcesji. Dziedziczenie lenn	130
§ 2. Zmiany w prawie prywatnym od schyłku wieków średnich	130
A. Wpływ prawa rzymskiego na rozwój prawa prywatnego	130
83. Rzymskie prawo wulgarne w średniowieczu	131
84. Prawo rzymskie w dziełach glosatorów i komentatorów	134
85. Prawo rzymskie w czasach nowożytnych. <i>Usus modernus</i>	136
B. Zmiany w prawie osobowym i rodzinnym	136
86. Osoby fizyczne	138
87. Osoby prawne	138
88. Małżeństwo	140
C. Zmiany w prawie majątkowym	140
89. Pojęcie i zakres posiadania	141
90. Przemiany własności feudalnej	144
91. Nabycie własności nieruchomości	145
92. Obrót nieruchomościami	146
93. Rozwój praw na rzeczy cudzej	148
94. Kierunki rozwoju prawa zobowiązań	151
95. Dziedziczenie ustawowe i testamentowe	152
96. Szczególne rodzaje sukcesji	155
Rozdział III. Historia prawa karnego	155
§ 1. Prawo karne w średniowieczu	155
A. Prawo karne wczesnego średniowiecza	155
97. Przepęstwo i kara w ustroju plemiennie-szczepowym	157
98. Przepęstwa publiczne i prywatne	157

99. Sposoby ograniczania krwawej zemsty	158
100. Pojęcie przestępstwa. Charakter odpowiedzialności	160
101. Kary państwowe (publiczne)	164
102. Kary prywatne. System kar kompozycyjnych	166
B. Kierunki rozwoju średniowiecznego prawa karnego	168
103. Ograniczanie wojen prywatnych (wrózd)	168
104. Nowa klasyfikacja przestępstw	169
105. Przejawy subiektywizacji odpowiedzialności	171
106. Nowa klasyfikacja kar	172
§ 2. Zmiany w prawie karnym od schyłku wieków średnich	173
A. Prawo karne Italii	173
107. Ogólna charakterystyka włoskiego prawa karnego	173
108. Zwycięstwo zasady publicznoprawnej	174
109. Subiektywne przesłanki odpowiedzialności. Wina	175
110. Powody bezkarności. Obrona konieczna	177
111. Formy popełnienia przestępstwa. Usiłowanie	177
112. Odpowiedzialność za udział w przestępstwie	178
113. System kar	179
114. Wymiar kary	181
B. Rozwój prawa karnego w XVI–XVII w.	181
115. Linie rozwoju prawa karnego początków doby nowożytnej	181
116. Publicznoprawny charakter przestępstwa	182
117. Podstawy odpowiedzialności	183
118. Nowe kierunki represji karnej. „Polowania na czarownice”	185
119. Pojęcie i cel kary. Katalog kar	186
120. Zasady stosowania kar	188
Rozdział IV. Historia postępowania sądowego	191
§ 1. Proces sądowy w średniowieczu	191
121. Wiadomości o najdawniejszych formach postępowania	191
122. Ogólna charakterystyka procesu średniowiecznego	192
123. Cechy procesu zwyczajnego i jego przebieg	193
124. Środki dowodowe	195
125. Nagana wyroku	197
126. Postępowanie z urzędu. Proces rugowy	198
127. Szczególne rodzaje postępowania	200
128. Egzekucja wyroków	201
129. Tendencje rozwojowe procesu średniowiecznego. Podział skarg	202
130. Procesy szczególne	202
§ 2. Rozwój procesu od schyłku średniowiecza	203
A. Proces cywilny	203
131. Proces cywilny włoski. Zasady procesu rzymsko-kanonicznego	203
132. Stadia procesu. <i>Litis contestatio</i>	205
133. Kierunki rozwoju procesu cywilnego w czasach nowożytnych	207
B. Proces karny	209
134. Proces karny włoski. Początki postępowania inkwizycyjnego	209
135. Rozwój procesu inkwizycyjnego w XVI–XVIII w.	211
136. Charakter i przebieg postępowania inkwizycyjnego	212
C. Cechy polskiego procesu ziemskiego XVI–XVIII w.	215
137. Zasady postępowania skargowego	215
138. Odrębności proceduralne w sprawach karnych	218

PRAWO W CZASACH NOWOŻYTNYCH I NAJNOWSZYCH

Rozdział I. Program kodyfikacji prawa	223
139. Ruch kodyfikacyjny czasów Oświecenia	223
140. Ideologiczne podstawy kodyfikacji — prawo natury	224
141. Założenia programu kodyfikacji prawa	226
142. Zaczątki prac kodyfikacyjnych. Pierwsze kodeksy	228
143. Projekty kodyfikacyjne w Polsce epoki stanisławowskiej	231
144. Nauka i nauczanie prawa w dobie Oświecenia	233
145. Kształtowanie się systematyki prawa nowożytnego	234
146. Odmienność systemu prawnego w Anglii	236
146a. Kodyfikacja prawa kanonicznego	237
Rozdział II. Historia prawa prywatnego	239
§ 1. Źródła prawa cywilnego i handlowego	239
147. <i>Landrecht</i> pruski z 1794 r.	239
148. Kodeks cywilny austriacki z 1811 r. (ABGB)	240
149. <i>Kodeks Napoleona</i>	242
150. <i>Kodeks Napoleona</i> na ziemiach polskich. <i>Kodeks Cywilny Królestwa Polskiego</i>	244
151. <i>Zwód Praw Cesarstwa Rosyjskiego</i>	246
152. Kodeks cywilny niemiecki (BGB)	247
153. Kodeks cywilny szwajcarski (ZGB)	250
154. Źródła prawa cywilnego w II Rzeczypospolitej	251
155. Źródła prawa prywatnego w Anglii	254
156. Źródła prawa handlowego w Europie kontynentalnej	254
§ 2. Charakterystyka instytucji prawa prywatnego	257
157. Ogólny rys rozwoju prawa cywilnego XIX i XX w.	257
A. Prawo osobowe i rodzinne	259
158. Osoby fizyczne	259
159. Osoby prawne	262
160. Małżeństwo	265
161. Rodzina	269
B. Prawo majątkowe	272
162. Własność	272
163. Zobowiązania	276
164. Spadkobranie	281
165. Instytucje prawa handlowego	286
C. Główne kierunki myśli cywilistycznej	289
166. Panowanie kierunku „klasycznego”. Pozytywizm ustawowy	289
167. Naturalizm prawniczy. Nowe metody wykładni	291
Rozdział III. Historia prawa karnego	295
§ 1. Założenia programu kodyfikacji prawa karnego	295
168. Powstanie humanitarnej doktryny prawa karnego XVIII w.	295
169. Program humanitarystów w dziedzinie prawa karnego materialnego	296
170. Ogólne założenia kodyfikacji karnych XVIII i XIX w.	299
§ 2. Źródła prawa karnego	300
171. Kodyfikacja prawa karnego we Francji. <i>Code pénal</i>	300
172. Kodeksy karne austriackie	303
173. Kodeksy karne państw niemieckich i II Rzeszy	307
174. <i>Kodeks Karzący</i> Królestwa Polskiego z 1818 r.	311

175. Kodeksy karne rosyjskie	313
176. Kodyfikacja prawa karnego II Rzeczypospolitej	316
177. Źródła prawa karnego w Anglii	319
§ 3. Ogólna charakterystyka prawa karnego XIX i XX w.	320
178. Zasady obowiązywania ustawy karnej	320
179. Pojęcie przestępstwa. Klasyfikacja przestępstw	322
180. Subiektywne przesłanki odpowiedzialności karnej. Wina	325
181. Nauka o karze. Teorie kary	328
182. System kar	330
183. Środki zabezpieczające	334
§ 4. Główne kierunki doktryny prawa karnego	335
184. Szkoła klasyczna	335
185. Szkoła antropologiczna. Szkoła socjologiczna	336
Rozdział IV. Historia postępowania sądowego	339
§ 1. Proces cywilny	339
186. Kodyfikacja procesu cywilnego w Austrii	339
187. Kodyfikacja procesu cywilnego w Prusach i II Rzeszy	341
188. Francuski kodeks procedury cywilnej z 1806 r.	343
189. Proces cywilny w Rosji XIX w.	345
190. Kodyfikacja procesu cywilnego w II Rzeczypospolitej	346
191. Tendencje rozwojowe procesu cywilnego w XIX i XX w.	349
§ 2. Proces karny	350
192. Program reformy procesu karnego w epoce Oświecenia	350
193. Proces karny Rewolucji francuskiej i w czasach Napoleona	353
194. Kodyfikacja procesu karnego w Austrii	355
195. Kodyfikacja procesu karnego w Prusach i II Rzeszy	358
196. Proces karny rosyjski w XIX w.	360
197. Kodyfikacja procesu karnego w II Rzeczypospolitej	362
198. Ogólne tendencje rozwojowe procesu karnego XIX i XX w.	363
Rozdział V. Historia prawa socjalistycznego	367
§ 1. Powstanie i rozwój systemu prawnego byłego ZSRR	367
199. Prawo w dobie rewolucji październikowej	367
200. Program kodyfikacji prawa. Pierwsze kodeksy	371
201. Tendencje rozwoju prawa cywilnego i rodzinnego	374
202. Kierunki rozwoju prawa karnego	375
203. Tendencje rozwoju postępowania sądowego	378
§ 2. Powstanie i rozwój prawa krajów tzw. demokracji ludowej	381
204. Geneza systemu prawnego krajów tzw. demokracji ludowej	381
205. Kodyfikacja prawa cywilnego	382
206. Kodyfikacja prawa karnego	385
207. Kodyfikacja procesu cywilnego i karnego	388
Informacja bibliograficzna	391
Skorowidz źródeł	402